

Журавльов Олег Петрович — знаний археозоолог

Михайло Відейко, Галина Станиціна

Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)
Інститут археології НАН України (м. Київ)
e-mail: my.videiko@kubg.edu.ua; orcid: 0000-0002-8708-0749
e-mail: galina.stanitsin@gmail.com

VIDEIKO, M., G. STANITSYNA. Zhuravlev Oleg Petrovych, a well-known archaeozoologist. — Oleg Zhuravlev devoted more than four decades to identifying osteological materials discovered during archaeological excavations. All this time, working at the Institute of Archaeology of the National Academy of Sciences of Ukraine, he dealt with finds from different eras. Among them are the fauna of sites of Stone Age hunters, bones of the first domesticated animals from Neolithic settlements, evidence of hunting and animal husbandry of tribes of Trypillia culture, finds from burials and settlements of the Bronze Age, Scythian times, ancient cities (including Olbia), and so for all cultures and times to Kyiv Principality and the capital of the Theodorites Mangup in the Crimea. His creative work is reflected in dozens of articles and eight monographs.

Біографічні деталі

Журавльов Олег Петрович (1949–2021) — палеозоолог, археозоолог. Журавльов Олег Петрович народився 22.06.1949 у м. Дніпропетровськ.

Олег Петрович навчався на біологічному факультеті Київського університету, який закінчив 1974 р. У 1972–1977 р. працював у Інституті зоології, а з 1977 р. — в Інституті археології АН України. Пройшов шлях від старшого лаборанта до старшого наукового співробітника відділу біоархеології.

Щорічно брав участь у польових дослідженнях пам'яток різного часу на території України. Зокрема працював у експедиціях Інституту археології НАН України та інших установ на пам'ятках доби неоліту, трипільської культури, бронзового віку, доби античності, раннього та пізнього середньовіччя.

Рис. 1. Олег Петрович Журавльов, 1996 р. З особової справи, архів ІА НАН України.

Постійний учасник Ольвійської експедиції Інституту археології НАНУ. 1993 р. захистив дисертацію «Історія фауни і тваринництва Нижнього Побужжя в античний час» (канд. іст. наук). 2005 р. йому надано звання старший науковий співробітник. Пішов з життя в Києві 17.04.2021.

Ключові доробки в галузі теріології

Вивчав динаміку видового складу фауни в історико-географічному ареалі України у хронологічному діапазоні від пізнього палеоліту до пізнього середньовіччя. На підставі археозоологічних джерел реконструював історію розвитку тваринництва і мисливства. Опрацював і ввів до наукового обігу численні остеологічні колекції з розкопок Ольвійської, Миколаївської, Слов'янської, Мангупської, Трипільської та інших експедицій Інституту археології, а також Міжнародної болгарсько-польської експедиції (Нове, Болгарія).

Працював над визначенням фауни з палеолітичних стоянок Подніпров'я та Криму, матеріали узагальнено в монографії «Остеологічні матеріали з палеолітичних пам'яток Нижнього Подніпров'я та Криму» (Журавлев 2015). На підставі вивчення колекцій доби неоліту створив перший повний каталог фауни з неолітичних пам'яток на території України (2001). Автор першого в українській історіографії монографічного дослідження про тваринництво і мисливство у племен трипільської культури (Журавлев 2008) та огляду «Тваринництво та полювання в Ольвійській державі» (Журавлев 2009).

Один з авторів «Енциклопедії Трипільської цивілізації» (2004), автор монографій «Остеологічні матеріали з пам'яток епохи бронзи лісостепової зони Дніпро-Донського міжріччя» (Журавлев 2001) і «Тваринництво та мисливство у трипільських племенах на території України» (Журавлев 2008). Праця «Фауна України. Археозоологічні дослідження» (Журавлев 2016) підсумовує дослідження різночасових пам'яток на території України.

Рис. 2 (ліворуч). Олег Петрович Журавлев серед учасників Ольвійської експедиції, 1991 р. Олег Петрович стоїть у другому ряду, третій справа. Фото В.І. Назарчука.

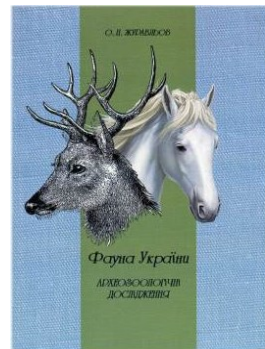

Рис. 3 (праворуч). Обкладинка монографії О. П. Журавлева «Фауна України...» (2016).

Олег Петрович — автор понад 120 друкованих праць, у тому числі восьми монографій. Основні праці наведено в бібліографії.

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Займався популяризацією результатів археозоологічних та археологічних досліджень. Є автором низки науково-популярних публікацій, читав лекції, у тому числі під час роботи в експедиціях. Підготував кількох учнів (серед них О. В. Маркова), які займалися археозоологічними дослідженнями.

Поza роботою захоплювався збиранням мініатюрних моделей літаків, створив велику колекцію пластилінових копій військових кораблів.

Досліднику присвячено декілька нарисів, зокрема в «Енциклопедії трипільської цивілізації» (Відейко 2004) та у довіднику «Інститут археології НАН України 1918–2014» (Київ, 2015 р.). Профіль дослідника в Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=u86e_jwAAAAJ

Література

- Абашина Н. С. 2015. Журавльов Олег Петрович. В кн.: *Інститут археології Національної академії наук України. 1918–2014*. За ред. П. П. Толочка. АДЕФ-Україна, Київ, 420.
- Відейко, М. Ю. 2004. Журавльов Олег Петрович. *Енциклопедія трипільської цивілізації. Том 2*. Укрполіграфмедіа, Київ, 169–170.
- Горбаненко, С. А., О. П. Журавльов, Г. О. Пашкевич. 2008. *Сільське господарство жителів Пастирського городища*. Академперіодика, Київ, 1–188.
- Журавлев, О. П. 2001. *Остеологические материалы из памятников эпохи бронзы лесостепной зоны Днепро-Донского междуречья*. Інститут археології НАНУ, Київ, 1–200.
- Журавлев, О. П. 2002. *Каталог остеологических материалов неолитических памятников Украины*. В кн.: Н. С. Котова. *Неолитизация Украины*. Шлях, Луганск, 111–119.
- Журавлев, О. П. 2008. *Тваринництво та мисливство у трипільських племенах на території України*. Шлях, Київ, 1–250.
- Журавлев, О. П. 2009. *Животноводство и охота в Ольвийском государстве (заметки археозоолога). Ольвийские древности*. Киев, 258–267.
- Журавлев, О. П. 2015. *Остеологические материалы из палеолитических памятников Нижнего Поднепровья и Крыма*. Олег Філок [изд.], Киев, 1–235.
- Журавлев, О. П. 2016. *Фауна України. Археозоологічні дослідження*. Видавець Олег Філок, Київ, 1–390.

ВІДЕЙКО, М., Г. СТАНИЦНА. Журавльов Олег Петрович — знаний археозоолог. — О. П. Журавльов присвятив понад 40 років визначенню остеологічних матеріалів, виявленими під час археологічних розкопок. Весь цей час, працюючи в Інституті археології НАН України він мав справу зі знахідками різних епох. Серед них — фауна зі стоянок мисливців кам'яного віку, кістки перших domestikованих тварин з поселень неолітичної доби, свідчення про мисливство і тваринництво племен трипільської культури, знахідки з поховань та поселень бронзової доби, скіфського часу, античних міст, у тому числі Ольвії — і так по всіх культурах і часах до княжого Києва і столиці феодоритів Мангулу в Криму включно. Його творчий доробок знайшов відбиток у десятках статей та восьми монографіях.